

מסורת הש"ס

(א) נבדקו מה. ועי' ע"י וי' מדרש ע"ב, (ב) [מוסף] פ"ג, (ג) [ב"ר קטל], (ד) [נ' חו"ט], (ה) [נ"ב], (ו) [ד"ה מישון], (ז) [קדוש ד' מ: ז' ב"ק ח"א], (ח) [מ' ד"ה ר"ה פ"ה], (ט) [ג"ה והמכר ג"ה ומוכר ו] וכ"ה שאלות פ"ה ע"ה מה' (ה) [נ"ע"ט מוס' מולין א], ד"ה חמר רבא וכו' ש"ה ע"ה ע"ה שכתב זה ללא"ה חזר מזה ע"ה פירושו בגמרא דהכא ע"ה מוס' עירובין ס: ד"ה אלקטון.

תורה אור השלם

1. וישרף את בית ה' ואת בית המזבח ואת כל בית ה' וישלם ואת כל בית גדול שרף באש: מליכ"ב כ"ב ט
2. ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ודארי: שיעורו מב בא
3. והמלך מדבר אל ה' ויבן יגור איש האלהים לאמר ספרה ג'ז לי את כל הגדולות אשר עשה אֱלֹהֶיךָ מליכ"ב ח' ד
4. כי בה אמר ה' בורא השמים הוא האלהים יצר הקרן ועשה הוא כוננה לא תהו בראה לשבת וקרה אני ה' ואל עזר: ישעיהו מה יח

גליון הש"ס

גמ' אלא ללמוד תורה. כי צ"ע דף ט ע"ב מ"ה יצ"ע שנים ע"ד דף י' ע"ה מ"ה נלמד מ"ה: שם אשה מה' ע"ב צ"ע דף י' ע"ה מ"ה יצ"ע דף ט ע"ב מ"ה: לא תהו ונציתן ד' מה ע"ב מ"ה לא תהו:

מוסף רש"י

אלא משימע מיהא. דליכא ממני לאו טלה דוקא, דדלי חלל מנייהו דוקא, או ריבא או סופא, ותנא אידך אטו הווא ולא ידעין הי מנייהו דוקא דנעמך מיניה (שבת ע"בא).

רבינו חננאל

כתיב ואת [כל] בית גדול שרף באש, ו' יהושע בן לוי מקום שמגדלין בו תורה, כדכתיב יגידיל תורה ודארי. וי' יוחנן אמר בית הכנסת, מקום שמגדלין בו תפילה. פ"סא אב"ל (מקום) אם מכרו תורה לא יקחו ספרים. אביעיה [להן] מהו למכור ספר תורה ב"ה וליקח בדמיו חדש. ודייקין ממתינין דקתי אם מכרו תורה לא יקחו ספרים, את תורה (ו) ויבכר שרי, ומתיבין לו לכתחילה מאי. ואתנין למיפשטה מיהא דתניא גוללין ספר תורה במטפחות חומשין וחומשין במטפחות נביאים וכתובים כו'. ואסיקנא ליכא למשמע מינה.

(א) ז"ל בתורה ש"ד ממני' דיעבד וכו'.

בני העיר פרק רביעי מגילה

כו.

עין משפט
גור מצוה

בא מ"י פ"י מהל' ס"מ הל' ה' טו"ש ע"ד מ' רכפ ספ"י יט: כא ב ג ד מ"י ט"ה הל' ז טו"ש ע"ד י"ד סימן ער ספ"י א טו"ש ע"ד א"ה סימן א ספ"י ז: כב ה ו מ"י פ"א מ"ג תפלה הל' טו ט"ה טור ש"ע א"ח סימן קנ ע"ב פ"ה מ"י פ"ו מ"ג תמנת עניי' ט"ה ט"ה טו"ש ע"ד י"ד סימן רט ספ"י ע"ה פ"ה:

רבינו חננאל (המשך)

אפשר, כמה דלא אפשר למיברכה ולא ליתב דפא אחבריה. אלא כשם שברוכין דפא אחבריה, כך מתיחין תורה על גבי תורה. ת"ש מיהא אין מוכרין ספר תורה אפי' יש ליקח בו חדש, ודתיחן התם משום פשיעה שמה ימכר הישן וליא יודמין לו ליקנות תורה, כי קא מביעיל לן דמנת ספר תורה לימכר, מהו לימכור ישן ולקנות מיד זה חדש. ת"ש אין מוכרין ספר תורה אלא ללמוד תורה ולישא אשה. ש"ם תורה בתורה שרי, ודתיחן שני תלמוד תורה דאמר מר גדול תלמוד שהתלמוד מביא לידו מעשה, ולא איפשיט בהדיא. אין מוכרין ספר תורה לכתחילה. ת"ר לא ימכור אדם ספר תורה אפי' שאין צריך לו. ויתר על כן אמר רבן שמעון בן גמליאל אפילו אין לו מה יאכל ומכר ספר תורה או בתו, אינו רואה סימן ברכה לעולם. פ"סא מ"ג ד"ה הכנסת לא יקחו רחוב וכן במוותריהו. אמר רבה לא שנו שאם מכרו רחוב יקחו בדימים בית הכנסת וכן במוותריהו, כלומר אם מכרו רחוב וקנו כנסת ותשארן מן הדמים לא יקנו אלא כנסת וכן כל השנייה במשתנתו. לא שנו אלא אם מכרו והותירו, אבל אם גבו מעות ליקנות בית הכנסת וקנו בית הכנסת והותירו מן המעות, מותר להן ליקנות מה שירצו. (קתני מיהא אם מכרו רחוב לא יקחו אלא בית הכנסת וכו'). ומתיבין עליה מיהא, במה דברים אמורים, שלא התנו. ודאייקנא הכי, כמה דבריה אמורים, אבל התנו בשעה שמכרו, אבל אם התנו מעיקרא, כלומר בשעה שמכרו, שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר, אפי' לרוכסאי, שהוא פירוש דמכור, שרי. אמר ר' יוחנן כל בני העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו עליהן צדקה, ונתנין וכשהן באין לעיר אותה העיר ר"ה גזר תעניתא על גונביה רב חנה בר גונילאי וכל בני מתיא רמו עליהו צדקה ויהבו כי בעו למיתא אמרו ליה נותבה לן מר גונילאי ופטרנס בה עניי מאתינן אמר להו תנינא ב"דא בשאין שם חבר

לעשות מצית הכנסת בית המדרש: וישרף אס צים ה' ואס כל צים גדול. צנזוראלך כתיב: ספסיים י' סימן: מוסר לעשות צים המדרש. אלמא צית המדרש היו צית גדול: דיעבד. שמכרוכו ככר כדקתני מכרו תורה ומשום הכי מותר לן מה יקחו מהס כי קא מיבעיא לן למכור לכתחילה לכן: חומשין. ספר תורה שאין בו אלא חומש אחד: אצל לא נביאים וכתובים במטפחות ספר טורה. שמוריד המטפחות מקדושתי: במטפחות של חומשין. דקא מעלי להו למטפחות: אצל במטפחות ספר טורה לא. אלמא אין משנין לכיואל צה אלא למעלה הימנה: אימא סיפא ולא חומשין במטפחות של ספר טורה. דהא ירדה היא: וקא מוכיז דפא אהכריה. דף גנלל על חצירו: משום פשיעוהא. שמה משימכור שז לא יקנה ומתוך כך יפסדו הדמים: כי קאמרנין דמנה לאיפוקי. שכמו צה החדש צנית הסופר ואינו מעוכב אלא לתת לו דמים: אלא לנמוד טורה. להספרנס צו ששלומד טורה. וקס"ד דה"ה לקנות ספר טורה: שאינו לרין לו. שיש לו אחר: אינו רואה סימן צרכה ועולס. צלאתן הדמים: שמכרו והסוריו. מכרו אחד מן הקדושות הללו ולקחו ממקלט הדמים קדושה מעולה והותירו מהן: אצל גזו. מעות מן הצבור לנורן ספר טורה וקגאסו ומוכר צינן מן הדמים מותר להודינן שהרי עדיין לא צלו לשיומם קדושה חמורה: שלא הסנו. על מנת לעשות רלוגנו מן הדמים: לדוכסוסיא. מפרש לקמן: כי הסנו מאי הוי. הא דמי קדושה הן: וטעמא דהסנו. שכגבו לעשות רלוגנו וחספנו ממותר הדמים: פרהא דמהא. בני העיר שוכרין אדס רוכב סוס שיהא להן מוזמן לשולחו בשלימות למושל העיר כשאינורכו: נוסינן. אותה לגבאי אותה העיר כדי שלא ישדוס ופוסקיס ואינן נוסינן: וכספן צאיס. וחוריס למקוונן מוכעיס אותן מן הגבאיס ומפרנסין צה עניי עינן: מנר

כוותיה דרב פפי מסתברא דא"ר יהושע בן לוי בהכ"נ מותר לעשותו בית המדרש ש"מ דרש בר קפרא מאי דכתיב וישרף את בית ה' ואת בית המלך ואת כל בתי ירושלם ואת כל בית גדול שרף באש בית ה' זה בהמ"ק בית המלך אלו פלטרין של מלך ואת כל בתי ירושלם כמשמען ואת כל בית גדול שרף באש ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי חד אמר מקום שמגדלין בו תורה וחד אמר מקום שמגדלין בו תפלה מ"ד תורה דכתיב ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר ומ"ד תפלה דכתיב וכו' עשה אלישע ואלישע דעבד ברחמי הוא דעבד תסתיים דר' יהושע בן לוי הוא דאמר מקום שמגדלין בו תורה דאמר ר' יהושע בן לוי בית הכנסת מותר לעשותו בית המדרש ש"מ: אבל מכרו תורה לא יקחו ספרים וכו': איבעיא להו מהו למכור ס"ת ישין ליקח בו חדש כיון דלא מעלי ליה אסור או דלמא כיון דליכא עילוויי עילווינא אחרינא שפיר דמי תא שמע אבל מכרו תורה לא יקחו ספרים ספרים הוא דלא הא תורה כבתורה שפיר דמי מתני' דיעבד כי קא מיבעיא לן לכתחילה ת"ש גוללין ס"ת במטפחות חומשין וחומשין במטפחות נביאים וכתובים אבל לא נביאים וכתובים במטפחות חומשין ולא חומשין במטפחות ס"ת קתני מיהא גוללים ס"ת במטפחות חומשין מטפחות חומשין אין מטפחות ס"ת לא אימא סיפא ולא חומשין במטפחות ס"ת הא תורה בתורה ש"ד אלא מהא ליכא למישמע מינה תא שמע ^אמניחין ס"ת על גבי תורה ותורה ע"ג חומשין וחומשין ע"ג נביאים וכתובים אבל לא נביאים וכתובים ע"ג חומשין ולא תורה הנחה קאמרת שאני הנחה דלא אפשר דאי לא תימא הכי מיכרך היכי כרכינן והא קא יתיב דפא אחבריה אלא כיון דלא אפשר שרי הכא נמי כיון דלא אפשר שרי ת"ש דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן משום רשב"ג לא ימכור אדם ס"ת ישן ליקח בו חדש התם משום פשיעוהא כי קאמרנין כגון דכתיב ומנה לאיפוקי מאי ת"ש דא"ר יוחנן משום ר"מ ^באין מוכרין ס"ת אלא ללמוד תורה ולישא אשה ש"מ תורה בתורה שפיר דמי דלמא שאני למוד ^גשהלמוד מביא לידו מעשה אשה נמי ^דאתה בראה לשבת יצרה אבל תורה בתורה לא ת"ר לא ימכור אדם ס"ת אע"פ שאינו צריך לו יתר על כן אמר ר' יוחנן ב"ה אפי' אין לו מה יאכל ומוכר ס"ת או בתו אינו רואה סימן ברכה לעולם: וכן במוותריהו: אמר רבא הל"ש אמר שמכרו והותירו אבל גבו והותירו מותר איתיביה אביי כד"א שלא התנו אבל התנו אפילו לדוכסוסיא מותר ה"ד אילימא שמכרו והותירו כי התנו מאי הוי אלא שגבו והותירו טעמא דהתנו הא לא התנו לא לעולם שמכרו והותירו וה"ק יב"א שלא התנו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אבל התנו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אפילו לדוכסוסיא נמי מותר

לעיר אחרת ופסקו עליו צדקה, נתון לעניי אותה העיר. רוב הני גזר תעניתא, עול לביה בר הונא בר חנילאי וכל בני מאתיה, רמו עליהון צדקה ויהבו. כדכתיב למיחרה, אמרו ליה ליהב לן מר וכו' עד כמה דברים אמורים שאין שם

כוותיה דרב פפי מסתברא. מהכא משמע דהלכה כר' יהושע בן לוי לגבי דר' יוחנן מדמתייה ראה דהלכה כרצ פפי משום דרבי יהושע בן לוי קאי כותיה אע"ג דרבי יוחנן פליג עליה י: אבל התנו ו' טובי העיר במעמד בו'. קשה דמיין שהתנו ו' טובי העיר צמעמד אנשי העיר למה לי להותירו ואמאי נקטיה והא אפי' ככל הדמים יכולין הן לעשות מה שירצו כדלמך לעיל אפילו למיטמי ציה שיכרא ופרס"י לקנות מן הדמים שכר לשמות ויש לומר דנקט והותירו לאשמועינן דלף צמותר צעי מנאי דסלקא דעתך דלס דלס קנו מן הדמים דצר קדושה והותירו דמותר לעשות מן המותר כל מה שירצו אפילו צלל מנאי קמ"ל דלא:

רבי

לעיר אחרת ופסקו עליו צדקה, נתון לעניי אותה העיר. רוב הני גזר תעניתא, עול לביה בר הונא בר חנילאי וכל בני מאתיה, רמו עליהון צדקה ויהבו. כדכתיב למיחרה, אמרו ליה ליהב לן מר וכו' עד כמה דברים אמורים שאין שם